

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:

Un şir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce priveşte foaia
să se adreseze la: Re-
dacţiunea şi admini-
straţiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 2 Octomvrie 1909.****Numărul 38****Romano-catolicii maghiari și ordinațiunea lui Apponyi:***— Articol din afară. —*

În chestia ordinațiunii ministrului Apponyi, ni-s'a dat o lovitură din partea de unde ne așteptam mai puțin, adică din partea clerului înalt rom.-cat. din patrie și a partidului poporal, căci părerea acestora credem, că o exprimă profesorul universitar și prelat papal Dr. Kiss János în articolul de fond al ziarului autorizat al partidului poporal „Alkotmány” Nr. 226 c.

Zic, că din partea acestora ne-am așteptat mai puțin să fim, nu numai părăsiți, ci chiar combătuți în lupta cea sfântă ce o purtăm pentru drepturile bisericii noastre. Clerul înalt catolic, ca propovăduitor al adevărului ar trebui să aibă atâta simț de dreptate și atâta dragoste creștinească, ca să vadă grozava injurie și nedreptate ce ni-se face din partea unui ministru orbit de șovinism și să ne dea ajutor într'un moment atât de critic pentru biserica noastră. Iar partidul poporal, ca un partid ce neconțenit trimbiță, că în toată activitatea sa politică și socială, este condus de principiile sfinte ale religiei creștine, încă ar trebui să țină cu bărbăție la acele principii totdeauna și să apere pe cei oprimați și nedreptățiți, iar nu numai să paradeze cu creștinismul și să se folosească de el ca de un epitet bun de amăjit poporul incult și pe cărturarii naivi (sunt și între ai noștri destui!)

Ce vedem însă? Iată, că vine un profesor universitar, unul dintre cei mai distinși prelați ai bisericii rom.-catolice din patrie și la locul de frunte al organului oficios al partidului poporal, nu numai, că apără „nebuna poruncă a tiranului celui păgân” și o prezintă, ca pe un act cu totul legal, ci îl prezintă pe autorul ei, ca pe un erou al

dreptății, care față de antecesorii săi, cu adevărat mai brutali decât el, este înger nevinovat și numai clerul și vlădicii români sunt niște orbi întunecați, niște proști, cari nu știu ce și cari sunt drepturile bisericilor și legile patriei. Dar decând Doamne, devine un păcat virtute, o nedreptate adevăr, numai pentru că altcineva a comis un păcat mai greu și o nedreptate mai mare?

Ca să justifice procedura ministrului se provoacă autorul articolului la §. 17 al art. de lege 44 din 1868, care spune, că ministrul are dreptul să statorească limba de propunere în școlile de stat, dar nu vrea să cunoască alți paragrafi de lege (58 și 63 art. 38—1868), cari în mod special ne dau nouă dreptate. Nu vrea să cunoască nici învățătura bisericii catolice, care în privința instrucțiunii și a creșterii religio-morale a fiilor săi, nu permite nici unei autorități profane amestec nici în fond nici în formă. Pe temeiul acestei învățături și al legilor patriei și având în vedere situația specială a bisericii noastre, au luptat și luptă arhierii noștri, urmați și admirați de toți fi bisericii, pentru dreptul limbii noastre. Și în această luptă măreață nu vor și nu pot cedă în veci, fiind aceasta o chestie de principiu, în care nu e permis să cedeze nici cât e un grăunte de muștar.

Căci, bine să-și însemne și clerul catolic, aci nu e vorba numai de aceea ca pruncii români să zică câteva rugăciuni în limba statului, ci e vorba de amestecul prepotent al statului într-o chestie curat bisericească și încălcarea unui drept cardinal al bisericii. Și dacă biserica cedează azi, când se cere un minimum, nu va mai avea dreptul să reziste când i-se va cere totul. Căci dacă ministrul Apponyi cere azi să se propună ungurește numai o parte a catehizmului și numai în anumite clase, mâne poimâne poate

veni altul și pe acelaș temei să pretindă întreaga catehizare în limba maghiară și mergând mai departe să zică, că după ce pruncii nu se știu rugă de cât ungurește să cânte și în biserică în aceeaș limbă. Iată dară că dintr'un lucru de nimica, cum îl socotesc catolici azi, se poate naște o luptă religioasă cu urmări foarte funeste.

Și apoi bine să-și însemne clerul catolic și partidul poporal zisa proverbului: „azi mie mâne ție”; sau dacă acuma ei aplaudează pe „marele catolic” Apponyi pentru că asuprește pe proștii de valahi, poate veni și în Ungaria un ministru de culte calvin sau francmason care să nu mai tracteze cu mânuși cu clerul și cu biserica catolică fără să le măsure cu măsură și mai rea de cât cum ne măsură acuma. Atunci nimic nu le va mai folosi lăudăroșia cu patriotizmul, nici lingușirea scârboasă de azi, ci vor fi loviți fără de milă și vai amar le va cădea ceasul suferinții după trailul îmbuibat de acum, care îi face să ne desprețuiască pe noi cei prigoniți! Și nu vor avea nici măcar mângâierea de a ne avea soți de suferință; nu, căci noi față de niște frați atât de vitregi nu vom putea avea compătimire. Căci dacă ei samână azi ură și dușmănie vor gustă la timp roadele lor.

Iar dacă aceia dintre clerul înalt catolic, cari sunt de aceeaș pânură cu dl Dr. Kiss János cugeta, că o astfel de tractare cu cei de aceeaș credință este compatibilă cu sublima lor chiemare de păstori ai bisericii lui Hristos și cu dragostea creștinească, halal de așa clerici! Lapede-și înca-i pielea de oaie în care sunt îmbrăcați și arete-se în haina lor adevărată de slugoi ai guvernului și de agenți ai șovinismului, ca să știe toată lumea, că are de a face cu niște farisei și amăgitori vrednici de disprețul tuturor.

Și în urmă, dacă partidul popular crede, că prin ținuta sa în cazul de față va putea îndulci voiozii și îmblânzi zăvozii kossuthismului, ca să-l mai sufere pe lângă oala cu carne a puterii, țină-se de societatea acelor tovarăși fără Dumnezeu și nu mai amăgească poporul creștin cu duplicitatea sa.

x.

Constituțiunea turcească și speranțele Românilor-Macedoneni.

IV.

Chestiunea noastră bisericească trebuie discutată din toate punctele de vedere umanitare, religioase, și etnice fără patimă, sau alt interes contrar logice; ci dintr'o sinceră și leală convingere; și cum până în momentul de față, nu mi-se poate nimic impută; de oarece n-am fost amestecat în nici una din combinațiunile meschine, ne-urmărind interese personale și protivnice sfintei noastre cauze, stând departe de orice amestec în certurile de clică și căpătuială dintre unii și alții; ci am urmărit cu viu interes mersul progresiv al neamului nostru românesc din imperiul turcesc, pe cale pacinică și deplină unire cu toți correligionarii, cred, că compatrioții mei n-au ce zice în contra părerilor mele, ce mi-le desfășur prin coloanele mult cetitului și apreciatului ziar bisericesc „Unirea“ al fraților noștri din Transilvania, care a avut amabilitatea extremă, a-mi da ospitalitatea de a-mi publica părerile mele în această palpitantă chestiune eclesiastică și a face cunoscut lumii civilizate, că un popor

de ginta latină și de credință creștină este asuprit și împiedecat a-și cultiva credința lui creștină în limba maternă, după preceptele Mântuitorului Nostru Isus Hristos și ale sfinților Apostoli, de către Patriarhul grec din Fanar, ce se protinde a fi reprezentantul Bisericii lui Hristos.

Înteleg, ca noi Români să avem oare cari neajunsuri din partea guvernului Imperial, care prin autoritatea ce o are asupra noastră, ca supuși (raia) ce-i suntem, să ne constrângă și oblige a confesiona preceptele coranului, dar când însuș guvernul imperial, ca unul ce este considerat de noi toți creștinii de păgân, ne lasă toată latitudinea a ne închina lui Dumnezeu în limba părintească; cum trebuie să cualificăm dar atitudinea anti-umană și creștină a aceluia, ce-și însusește dreptul de a fi șeful suprem al întregii biserici ortodoxe? Eu nu găsesc un termen potrivit pentru un asemenea șef al Maicii Bisericii, las ca toți creștinii din întregul univers să judece, dacă atitudinea lui față cu noi Români din Macedonia și din întreaga Turcie, cari ne revindicăm drepturile noastre uzurpate de această Patriarhie, de atâta amari de secolii, este creștinească, părintească, canonică; și după cari dogme suntem oprți a zice în casa Domnului, un „Doamne miluește,“ sau „Tatăl nostru“ în limba noastră părintească, care e cea românească? Acest sfânt Patriarh și acești sfinți Episcopi, trebuie să știe, că mamele noastre nu ne-au învățat la început a ne închina lui Dumnezeu în grecește cu „Κόμμε έλεεσον“ și „Πατερ υμων ο εν τοις ουρανοις;“ și în dulcele graiu românesc: „Doamne miluește“ și „Tatăl nostru,“ carele ești în ceruri etc.; prin urmare le putem spune, că atitudinea lor față de noi este anticreștină; și atât din partea noastră, cât și a întregii creștinătăți merită a fi despre-

țuți, și cu asemenea fețe bisericesti să rupem pe viitor orice legătură; iar drepturile noastre să le cerem dela Înaltul și Înțeleptul guvern al M. S. Imperiale Sultanul, ca și nouă Românilor, supuși săi leali, a ne face deplină dreptate, dându-ne un șef bisericesc național independent de Patriarhia grecească sau Exarhia bulgărească; iar din contră, să recunoaștem ca cap al bisericii noastre naționale pe Prea Sfântul Părinte *Papa dela Roma*, singurul și adevăratul locțiitor al bisericii Mântuitorului Nostru Isus Hristos.

Chestiunea noastră eclesiastică, în faza în care se găsește actualminte, are o asemănare identică cu chestiunea eclesiastică a fraților noștri din Transilvania, unde acum două sute și mai bine de ani, o parte din ei erau amenințați, ca și noi, a-și pierde avutul bisericesc și autonomia ei națională.

Odată cu pierderea acestui drept sacru, evident, că naționalitatea română eră periclitată.

Să notăm bine, că acești frați ai noștri pe acelea vremuri grele, ca și astăzi erau bine organizați, având episcopi, protoerei și un număr cler instruit, iar nu cum suntem noi lipsiți, cu desăvârșire de organizație bisericească.

După multă trudă și jertfe pentru emanciparea neamului românesc de influința covârșitoare a reformiștilor, n-au existat a lua aceea fermă și deamă deciziune patriotică, în frunte cu Mitropolitul lor ortodox Atanasie și toți Episcopii, cu întregul cler ortodox-român a recunoaște ca cap suprem al bisericii ortodoxe-române pe Chiriarhul bisericii romane, care este *Papa dela Roma*, fără însă a li-se atinge dogmele ortodoxe prin această patriotică și frățească unire.

Cu chipul acesta, biserica ortodoxă-română a fost salvată; și în acest decurs de două veacuri, ea a progresat enorm de mult;

FOIȚĂ.

4 Octomvrie.

Mijește câmpul amorțit
Sub pala brumei argintii,
Cărunt stă codrul părăsit
De-a pasărilor armonii.

Iar vântul greu prin crâng gemând
Cu freamăt trist, desperător,
Așterne frunzele pe rând
La malul mutului izvor.

Nici flori — nici frunze... tot e mort;
În lume toate se sfârșesc;
Dar cele ce în suflet port,
Nu trec, nici nu se veștezesc.

De nu pot astăzi să-ți culeg
Nici flori, nici frunze pe pământ,
Nici graiul meu să mi-l dezleg,
O lasă-mă atunci să-ți cânt:

„Un ingeraș blondin în rai
Pe-un disc de aur blând scria
Cuvinte dulci din al său grai
Și nimănuia nu spuneă.

„Atunci i-am oferit un crin
„Să-mi spună ce e scris pe disc,
„Iar el mi-a zis cu glasul-i lin:
„E ziua Sfântului Francisc.“

P. Neagu.

SONET.

Lăsați-mă să cânt a mea durere
Ce fără milă, inima-mi zdrobește!
Ah, vesela natură'nținereste, —
Se zbate pieptu-mi fără mângâiere!

Acea dulceață s'a schimbat în fiere,
Chiar somnul fuge, mă desprețuiește;
Cu mine nimeni nu compătimizește,
Decât a sării tainică tăcere!!

Iar tu lipsit de griji amărătoare
În veselie guști plăcute oare:
Departe-i gândul tău de mine!

Aceasta-i a ta vie mulțumire?
Îți răsplătesc mânia cu iubire,
Acum chiar eu mă mai gândesc la tine!

S. Jugu.

SONET.

Pe-aripi de-argint un înger se coboară
De-asupra leagănului de pruncie,
În fragedul meu suflet tainic scrie
Menirea mea; apoi spre ceruri zboară.

De-atuncia nu mai poate ca să moară
Din pieptul meu, o dulce Românie,
Un dor nemărginit ca să-ți învie
Străbuna-ți glorie de-odinioară.

Norocul tău ducându-te de mână
Va pune pe-a ta frunte de stăpână
A fecioarei tale diademă.

Menirea mea vieța-or să-mi jertfească
Ca'n veci în fruntea ta să strălucească
A gloriei și-a culturai dulce stemă.

P. Neagu.

H a z.

Mușteriu! Mi-ași comandă un rând de haine,
bani înșă nu i-aș putea da până peste un pătrar de an.

Croitorul: O, mă rog, această nu facem nimic.
Mușteriu! Atunci pe când le-aș putea căpăta.

Croitorul: Așa cam peste trei luni.

REVISTE.

având în sinul ei oameni destoinici, cari în sus stindardul ortodoxiei și românismului din întreaga Ungarie. Nu mai departe, decât în timpurile actuale; asistăm cu toții și suntem mândri de vigoarea lor bărbătească, cum în piept cu dușmanii neamului, cari vor să eschidă limba românească din învățătura religioasă pe la școli.

Bravii noștri frați din Transilvania, cu cari întregul popor românesc se mândrește azi pentru naționalismul lor nemărginit și luptele titanice ce le duc cu cărmuitorii lumestri, au făcut un act de abnegațiune și de o profundă înțelepciune, când au hotărât unirea lor cu mama Roma, fără a se deda la vre-una din tergiversările meschine ale unor deklași și vânduți ca Iuda, pentru un blid de linte; sacrificând interesele și viitorul neamului românesc. *Biserica ortodoxă română unită cu Roma, azi face fală neamului nostru în lumea civilizată.*

Avem da' de exemplu pe frații noștri din Transilvania, cari unindu-se cu mama Roma și-au asigurat înainte de toate neamul și apoi toate instituțiile culturale.

Afară de frații noștri din Transilvania, mai sunt și alte popoare creștine ortodoxe, cari recunosc de șef spiritual pe Papa dela Roma. Nu mai departe avem de exemplu chiar poporul Albanez din nordul Albaniei, în provincia așa zisă Meridita, cari de când au rupt cu desăvârșire legăturile confesionale cu Patriarhia grecească din Fanar, au progresat enorm de mult, având un cler bine instruit și instituții culturale model, de când au trecut sub egida părintească a Patriarhului din Roma; pe când ceilalți albanezi ortodoxi, cari din nenorocire încă se țin de tulpina Patriarhului grec din Fanar, zac în neagra mizerie, sunt lipsiți cu desăvârșire de școli naționale, au un cler ignorant, ca și întregul cler grecesc, și-au pierdut noțiunea de a distinge religioasă de naționalitate; precum sunt și unii renegați din ai noștri, ce se zic grecmani și cari în ignoranța lor desprețuiesc limba părintească, pentru interese meschine. Noi însă cum stăm cu clerul? Nici nu se poate mai prost din toate punctele de vedere:

1. Că în decurs de 50 ani n-am fost în stare să înființăm un seminar, de unde să ieasă o pleiadă de tineri, vrednici pentru preoție.

2. Câțiva preoți pe cari i-am atras în partea noastră, parte sunt bătrâni, parte cu desăvârșire lipsiți de cunoștințele elementare, spre a putea fi cu adevărat conducătorii poporului nostru. Cu asemenea păstori sufletești un popor și o biserică merge cu pași repezi spre perire.

Dacă vom continua mai departe cu această stare deplorabilă, nu știu zeu, unde vom ajunge.

Conducătorii noștri trebuie să fie prevăzători; căci prăpăstia e mare, ne găsim inferiori în toate privințele, chiar față cu Bulgarii și Sârbii.

Nu este oare de datoria lor să chibzuiescă, cât mai este timp, că în fine a sosit ceasul, în care să ne scuturăm jugul de nefasta Patriarhie grecească și să apucăm calea mântuirii spre Roma, singura, care ne poate procura un cler instruit și alte multe îmbunătățiri?

Un Român Macedonean.

Budapesta. După multă trăgă-nare și codire guvernul și-a dat dimisia, dar ochind mereu și lucrând din răspuțeri să ajungă din nou la putere, unde e așa de bine și comod să stai. Monarhul le-a primit dimisia, incredințându-le, — până la formarea noului cabinet —, conducerea interinală a afacerilor.

Lupta între partidul 48-ist și 67-ist s'a început cu toată puterea ce o dă râvna nesățioasă de a ajunge cu orice preț la putere. . . . Armele nu se caută și nu se aleg, arsenalul corupției are arme de tot soiul — numai cinstite nu. Suspicionări și dintr'o parte și dintr'alta; iar licitația, pe ascuns, merge ca la concursurile cele mai murdare. Kossuthiștii vreau singuri domnia, doar numai ei ar fi în stare să ducă fericita Ungarie la faliment, constituționalii însă își reclamă și ei partea lor de muncă destructivă. Spaima cea mai mare pentru 67-ist e audiența, ce s'a acordat lui Kossuth, ei cunosc pe Kossuth și aderenții lui, și se tem, că aceștia vor promite toate și Monarhul le va lăsa lor puterea.

Se afirmă, că Kossuth va prezenta Monarhului planul de astă al lui Lukács, care-l îmbia-se pe aceea vreme 48-iștilor. Planul acesta, după cum se știe, cuprinde, prelungirea privilegiului de bancă, formarea unui cabinet 48-ist cu 3 miniștri 67-iști, votarea cheltuelilor pentru armată și votarea reformei electorale. Faptul acesta îi irită grozav pe 67-iști și de aceea ei privesc cu răutate în fața audienței lui Kossuth la rege. Singura lor nădejde residă în aceea, că regele eventual nu va stă acum de vorbă cu 48-iștii.

Dacă s'ar întâmpla, ca regele să refuze și proiectul lui Kossuth, atunci ar urmă să fie numit un guvern extraparlamentar în frunte cu Khuen-Hedervary eventual cu Lukács.

Exprim-ministrul Wekerle a călătorit la Viena, unde a fost primit în audiență de rege, care-i va comunica deciziunea Sa cu privire la actul de demisiune a cabinetului. Dacă regele va decide, ca guvernul Wekerle să plece definitiv, atunci Wekerle va recomanda Monarhului ca urmaș al său pe Kossuth a cărui audiență se așteaptă să urmeze. În scopul acesta Kossuth va călători la Viena

E foarte problematic dacă între astfel de împrejurări se va putea forma noul cabinet până la 5 Oct. când se va ține proxima ședință a Camerei. De sine înțeles, că dacă până în această zi țara nu va avea nou guvern. Camera din nou va fi ajurnată pentru câteva zile. De oarece se presupune, că partidul independenței va lua poziție împotriva ajurnării Camerei, Wekerle va aduce cu sine autograful prea înalt prin care s'ar ajurnă Camera.

CORESPONDINTE.

Sfințire de biserică.

Reteag, la 22 Septembrie 1909.

Vin a raporta despre sfințirea bisericii din Canciu, în tractul protopopesc al Reteagului, act îndeplinit la 19 a lunii curente, tocmai la anul după sfințirea bisericii din Bața, tot în tractul Reteagului. Dovadă că — *exempla trahunt.* Dacă o mână de oameni din Bața, au putut să ridice o biserică frumoasă, de ce să nu poată face aceasta Cancenii, un popor compact de aproape o mie suflete?!

Fără multă pregătire, însuflețit de preotul local On. Pompeiu Făgărășan, — care a mai condus zidire de biserică în Șintereag, tractul Betleanului, — poporul s'a apucat de lucru și cu ajutorul Celui Prea Înalt, în onoarea Căruia s'a edificat biserică a terminat-o.

Popor mai mult sărac, decât bogat, întrucât parohia Canciu se află sus între creștele pădurilor, cari se rămurisc dela Cibleş și Ciceu, la înălțime de 300—400 metri peste nivelul mării, puținul lui hotar deschis îl formează niște coaste piezișe, iară locul mai plan și pădurile sunt proprietatea erariului.

Și iată acest popor a făcut jertfă de peste 20 mii cor., cât a costat frumoasa biserică edificată și a săvârșit un act de eroism acest popor împreună cu preotul său. Căci eu nu țin de erou numai pe celce cu disprețul morții în suflet merge în fața gloanțelor de tun și de pușcă, să războiască pe inimic, ci țin de erou și pe acel individ sau popor, care cu mijloace slabe, însă cu o hotărâre bărbătească plină de curaj și îndrăzneală, duce îndeplinire un lucru mare.

Ca o răsplată oarecare a jertfei sale i-s'a făcut deci bucuria sfințirii bisericii.

Bătrânul episcop, a delegat la actul acesta pe Magnificul Domn Ioan Georgiu, canonic și vicar general episcopesc, însuș fiu al ținutului acestuia, întrucât să trage din comuna Strâmbul, hotarnică cu Canciu și iubit de toți fi acestui ținut.

A sosit în comuna Canciu, însoțit de protopopul tractului P. On. Ioan Goron și de preotul Mateiu Pop, din Ocna-Dejului pe la oarele 9 dimineața, întâmpinat fiind în sunetul clopotelor.

După săvârșirea mănecatului în biserică cea veche și după luarea rămasului bun dela aceia, procesiunea a venit la biserică cea nouă, unde îndată s'a făcut sfințirea apei și binecuvântarea bisericii cu încunjurarea și

cetirea evangeliilor în cele patru cornuri și stropirea bisericii celei nouă cu apă sfințită.

Incepându-să sf. liturghie solemnă, a pontificat Magnificul Domn delegat episcopesc și au concelebrat următorii preoți: *Ioan Goron*, protopop în Cușdrioara, *Augustin Bud*, Strâmbu, *Constantin Iuga*, Negrileşti, *Teodor Brehar*, Leleşti, *George Isaiu*, Ciceu-Cristur, *Gregoiiu Ciuntereiu*, Ambrișiu, *Al. Sighiartău*, Agrieș, și subsemnatul.

Predica festivă a ținut-o Magnificul Domn *Ioan Georgiu*, care în stil popular mănecând dela textul evangheliei zilei cu talanții a arătat în mod măiestru, ce frumos a știut folosi poporul Cancean talanții dați lui, — arătând apoi însemnătatea bisericii; intrucât e casa lui Dumnezeu, și casă de rugăciune, ca loc unde pe altar să scoboară sub specia pâinii și a vinului Domnul Nostru Isus Hristos cu dumnezeirea și omenirea sa.

Poporul adunat în număr de câteva mii, va păstra în frumoasă amintire actul sfințirii bisericii din Canciu și pe dignitarul bisericesc, care i-a vorbit așa de aproape la inimă.

Terminându-se predica, Magnificul Dn împărtăși poporului binecuvântarea arhierului bătrân.

După sf. liturgie s-au cetit prin preotul local *Pompeiu Făgărășan*, numele acelor poporeni, cari au ajutat biserica cu daruri, făcându-se ctitori ai sf. biserici. Apoi prin câțiva preoți s'a cetit sf. maslu asupra mai multor poporeni, aflători în biserică.

Nu pot trece cu vederea, să nu amintesc, că actul sfințirii și solemnitatea sf. liturgiei a ridicat-o mult teologul absolut de Gherla, *Petru Viman*, care cu vocea sa puternică, voluminoasă și bine cultivată, a stârnit mult pietatea în cei prezenți, ba la cuminicariu, a stors chiar lacrimi din ochii multor creștini. Accentele: M-ai urgisit, m-ai urgisit, că am călcat poruncile tale și am părăsit legea ta... erau o mărturisire dăuioasă parecă a tuturor, căci cine Doamne, este fără păcat?!

După terminarea celor sfinte, s'a ținut banchet.

Notez, că la solemnitate au luat parte și spect. domn primpreztor districtual *Gajzágó*, ca reprezentant al administrațiunii, care a accentuat stima, ce o poartă preoțimii, din care cauză bucuros ia parte la întrunirile preoțimii, cu carea vrea se conlucre spre binele poporului.

Nu pot termina acest raport, fără de a felicită și pe aceasta cale atât pe preotul, cât poporul din Canciu pentru fapta mare dusă în deplinire dorindu-le imitatori exemplului, ca la anul iarăș să avem fericirea de a lua parte la un asemenea act de sfințire de biserică în acest tract.

Și nu pot termina fără de a dori preotului și poporului din Canciu ajutor dela Dumnezeu, însuflețire și perseveranță la rezolvirea celor două probleme, puse la inima lor prin Magnificul Domn delegat episcopesc tot cu aceasta ocaziune, de a zidi în parohia Canciu cât mai curând: *Școala nouă și casă nouă parohială*.

Dumnezeu să ajute!

Ioan Sonea,
preot.

Adunarea generală a „Asociațiunii“.

Programul

festivităților ce se vor aranja din prilejul adunării generale a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

Luni, 11 Octombrie st. n. 1909.

Primirea oaspeților. Seara de cunoștință la oarele 7 și jum. în „Restaurantul Brote“ (Palatul arhidiecezii).

Marți, 12 Octombrie st. n. 1909.

La oarele 8 și jum. serviciu divin în catedrală (Str. Măcelarilor) și în biserica gr.-cat. din Poarta-Turnului.

La oarele 10 și jum. a. m. ședința I. a „Asociațiunii“ în sala festivă a „Casei Naționale.“ Inmediat conferența domnului Ioan Agărbicean.

La oarele 1 și jum. p. m. banchet în sala dela „Unicum“ (str. Poplăcii).

După banchet vizitarea instituțiilor culturale românești din Sibiu: Catedrala, Muzeul „Asociațiunii“, Școala de industrie etc.

La oarele 8 seara concertul „Reuniunii române de muzică din Sibiu,“ în sala dela *Gesellschaftshaus*.

Miercuri, 13 Octombrie 1909.

La oarele 10 a. m. ședința II. a „Asociațiunii“ în sala festivă a „Casei Naționale.“

La oarele 4 p. m. ședința festivă a secțiunilor științifice literare.

Conferența dlui Dr. V. Branște „Despre *Alexandru de Mocsonyi*“. Impărțirea premiului „*Andrei Murășan*“.

La oarele 8 seara petrecere cu dans aranjată de „Reuniunea femeilor române din Sibiu“ în sala dela „*Gesellschaftshaus*.“

Spre orientare anunțăm, că *Joi* sara, în 14 Octombrie se va reprezenta în teatrul orașănesc „*Jertfa*“, dramă într'un act de dl. *Miclescu* și „*Sezătoarea*“ domnului *Tib. Brediceanu*.*)

Comitetul aranjator.

*) Cei ce doresc să fie încuartați la Hotelul (Römischer Kaiser, Neurihrer, Mihaiu, Schmidt, Barbu) sunt rugați, să-și angajeze singuri de timpuriu camerele necesare. Cei ce prefer a fi adăpostiți în cuartire particulare, binevoiască a se anunța cel mult până la 5 Octombrie n. la dl. Romul Popescu funcționar la Albina, în Sibiu-Nagyszeben. Bilete pentru banchet à 6 cor. tacămul, precum și pentru producțiunile artistice — à 3 cor. à 2 cor. 1 cor. — să pot procura la cassierul dl. Eugen Vancu în birourile „Asociațiunii“ în zilele 10—13 Octombrie st. n. Onoratul public este cu inzistență rugat să binevoiască a să anunța din bună vreme, mai ales pentru banchet. Eventuale informațiuni să pot cere dela biroul „Asociațiunii“ (Casa națională, Stadtpark).

Noutăți.

Știri personale. Escelenția Sa Mitropolitul Victor, însoțit de inginerul arhidiecezan *Ioan F. Negruțiu*, a plecat Luni la amiazi la *Sarasău*, spre a-și cerceta familia. I. P. S. Sa va lipsi cam 2—3 săptămâni dela reședință.

— *Anastasia Maniu* din *Zagra*, a fost numită învățătoare la școala civilă de fete din loc.

Hymen. *Virgil Pop*, cleric absolut și *Regina Banciu*, — fidanțați.

— *Gheorghe Vamoș*, teolog absolut și *Valeria Vălean* — logodiți.

Reuniunea St. Maria a credincioșilor gr.-cat. din Dumitra și-a ținut a 4-a adunare generală în 28 August a. c. După vorbirea de deschidere în care să aduce aminte membrilor de îndatoririle ce au luat ca membrii acestei Reuniuni, se cetește darea de samă despre lucrarea săvârșită în decursul anului. Anume: la sărbătorile P. C. Vergure Maria s'a cetit rugăciunea Paraclisului și s'a ținut membrilor vorbiri cu îndemnuri de a urmă virtuțile alese și frumoase a P. C. Vergure Maria, și de a se abține în cinstea acestei mame bune dela înjurături și vorbe necurate, de a rosti zilnic „Născătoarea“ în cinstea Ei. Scopul de a infrumuseța biserica și l-a urmărit Reuniunea în anul acesta cumpărând un potir și aparținătoarele, un feșnic, perdele la ușile altarului și o frumoasă candelă, toate în preț de 130 cor. După adunare unii membrii s'au mărturisit și în ziua următoare s'au cuminecat. Să urmărește cu insistență facerea iconostasului la biserica cea nouă pentru care Reuniunea are aproape 300 cor.

Pro domo. Cu prilejul adunării generale a Reuniunii de misiuni, ni-s'au pus din mai multe părți întrebarea, dacă nu credem, că a sosit timpul să scoatem „Unirea“ de mai multeori la săptămână? Mărturisim, că ori cât de mult ne înveselește interesul ce ni-l arată frații preoți, în fața restanțiilor de zeci de mii, cu cari avem să luptăm, nu putem face nici un pas înainte. Rugăm pe frații preoții, să ne ajute a ieși din această încercătură și bucuroși le facem plăcerea. Fiecare să grăbească a-și plăti abonamentul restant și a nisui să fie în ordine. Iar cei ce n-au restanții binevoiască a ne spedă banii anticipative, cum e și cuviincios și atunci ajutați și noi, suntem gata a face tot ce ne stă în putință. Până la sfârșitul anului se pot regula încă multe restanții, așa, că anul ce vine ar putea aduce îmbunătățiri. Să sperăm.

„**Moise Păcurariu**“, piesa teatrală populară, în 4 acte și 1 tablou, a dlui Dr. D. Stoica a fost onorat de „Societatea pentru fond de teatru român,“ cu 300 cor. Tot Societatea se va îngriji și de tipărirea piesei.

Constituire. „Societatea de lectură“ a elevilor gimn. gr.-cat. sup. din Blaj și-a ținut ședința constitutivă în 19 Sept. 1909, alegând următorul comitet: președint: T. Cernău cl. VIII; secretar: Romul Moldovan cl. VIII; bibliotecar: Vasile Cerghizan cl. VIII; notar: Emil Chețian cl. VII; vicebibliotecar: Septimiu Smigelschi cl. VII; cassar: Aron Demian cl. VII; controlor: Aurel Ramonțau cl. VIII. În comisia pentru cenzurarea lucrărilor au fost aleși din cl. VIII: Septimiu Câmpian, Greg. Biji, Ales. Oltean; din cl. VII: I. Modrigan, Ariton Pescar și I. Pop.

Dela Cluj. În ședința plenară a direcțiunii institutului de credit și economii „Economul“ din Cluj, ținută în 25 Septembrie n. 1909 s'a decis deschiderea Mesei studenților academici la 1 Octombrie n. 1909. — Cele 16 locuri la masă, pe lângă cari s'a mai creat, ulterior unul, s'au conferit următorilor petenți: 1. *Laurențiu Oanea* stud. iurist, 2. *Vasilie Suciu* stud. în filozofie, 3. *Demetriu Crăciun* stud. iurist, 4. *Ulpian Ștefan* stud. medic, 5. *Ioan Lup* stud. medic, 6. *Ștefan Oniga* stud. iurist, 7. *Aurel Gitta* stud. în filozofie, 8. *Al. George Flore* stud. în filozofie, 9. *Mihail Novacu* stud. în filozofie, 10. *Petru Musca* stud. medic, 11. *Ciprian Rus* stud. în

filozofie, 12. George Chelemen stud. iurist, 13. Victor Crainic stud. medic, 14. Laurențiu Rus stud. medic, 15. Ieronim Stoichița stud. iurist, 16. Victor Stanilă stud. medic, 17. S. Filipoiu stud. iurist, iar pentru cazul vacantei sunt primiți: 1. Aurel Botăiu stud. medic și 2. Ioan Plosca stud. iurist. Mai departe s'a decis, ca pe viitor masa studenților din Cluj, — să se numească pentru toate timpurile Masa studenților academici „Dr. Aurel Murășian,” intru recunoștința meritelor, ce și le-a câștigat fericitul Dr. Aurel Murășian pentru institutul „Economul,” mai ales prin propaganda continuă făcută în favorul mesei studenților. — Tot în aceea ședință s'a hotărât, intru recunoașterea meritelor pentru înființarea și dezvoltarea institutului, ca fondul creat pentru subvenționarea școalelor populare să poarte numele: „Fondul Dr. Ales. Mocsonyi” pentru ajutorarea școalelor confessionale, iar fondul studenților și pedagogilor „Ștefan Havași—Oășian” din Gherla. — Cei ce înțeleg importanța culturii unui popor vor contribui la augmentarea acestor fonduri.

Știri literare. În editura librării Socec a apărut în a doua ediție frumoasă colecție de romane a dlui Emil Gârleanu: *Bătrânii*, cuprinzând schițe din viața boerilor moldoveni. Cine cunoaște seninătatea povestirilor lui Gârleanu, chipul aproape desăvârșit în care redă vremile de mult apuse, cu toate plăcerile mai ales pe cari azi nu le mai întâlnim, se va bucura, când va afla această știre, că *Bătrânii*, apar de astădată, întregiți cu vre-o 5—6 bucăți, cari lipsesc din ediția II.

„Cartea de aur.” Respectele noastre dlui T. Păcățianu pentru neîntrecuta străduință de a aduna tot materialul luptelor noastre politice din ultimele decenii și spre a da o oglindă curată tinerelor generații de chipul bărbătesc, cum au ținut să-și facă datorința deputații români din dieta ungară. Volumul al V. de aproape 800 pag. cuprinde ciclul parlamentar din anii 1869—72, adunarea din Timișoara și cea din Miercurea cu vorbirile și interpelările deputaților români. Avem convicția, că nici un cărturar de al nostru, care ține să cunoască frământările politice ale Românilor de aci nu va putea să se lipsească de voluminoasa colecție de documente a dlui Păcățianu. Volumul V. costă 10 cor. și se poate procura dela autor.

Aviz. Reforma electorală, — prin care este a se introduce un nou sistem a dreptului de alegător la alegerea deputaților dietali — nu se mai poate evita, nici amână. Chestia este pusă la ordinea zilei. Ca să nu stăm în mare parte desorientați în fața situației de azi politice în ce privește reforma electorală, am cugetat a face un serviciu, — deși neînsemnat — neamului meu, prelucrând sistematic chestia votului universal în legătură cu însemnătatea generală a dreptului de alegător și în legătură cu istorisirea scurtă a trecutului dreptului de vot atât din punctul de vedere general al acestui stat, cât și din

punctul de vedere a programului național român, făcând totodată critica proiectului alcătuit de ministrul de Interne Andrássy referitor la dreptul de alegător. Opul intitulat: **„Votul universal”** este sub tipar, va apărea în decursul lunii curente și se poate comanda dela subscrisul, precum și dela toate librăriile românești cu prețul de 1 cor. + 10 ileri porto. Dela subscrisul au mai apărut: **„Dreptul de alegător la alegerea deputaților dietali”**. Blaj 1905. Prețul 50 fil. + 10 fil. porto; și **„Dreptul de alegător comunal. Organizația reprezentanței comunale. Alegerea artisticei comunale”**. Diciosânmărtin 1909. Prețul 80 fil. + 10 fil. porto. Cu toată stima: **Dr. Romul Boilă, avocat.**

Pentru școalele populare. Recomandăm *Istoria Patriei* scrisă de învățătorul Iosif Marian pentru cl. V. și VI. a școalelor populare bogat ilustrată și aprobată de ministru. Costă 80 fil.

Convocare. Despărțământul „Făgăraș” aparținător Reuniunii învățătorilor din Arhidieceza gr.-cat. de Alb.-Iulia și Făgăraș în sensul §. 21 din statute își va ține adunarea de toamnă Duminecă în 10 Octomvrie st. n. a. c. în comuna Ticușul-săsesc.

— Despărțământul XXIX Mediaș al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român își va ține adunarea cercuală în 3 Octomvrie st. n. 1909 d. a. la 2 oare în Bertan. NB. Sara la oarele 8, tinerimea română din Bertan va aranja o producțiune corală-teatrală împreună cu dans.

Necrolog. † *Nicolau Budó*, paroh gr.-cat. din Valasut, a repanzat după un morb scurt, dar greu, în 17 Sept. n. în anul 50 al vieții, 23 a preoției și a fericitei sale căsătorii.

— † *Gregoriu Copos*, fost preot gr.-cat. în Cioara și Dobrin, a repanzat după un morb greu și îndelungat — provăzut cu sf. sacrameute, la 19 Septemvrie a. c. st. n. în anul 54 al etății 27 al preoției și fericitei sale căsătorii.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

I. C. Dacă a-ți trimis scrisoarea la adresă e destul.

Omega. Nu se poate, motivul suntem sigur, că-l ve-ți găci.

Ticu. Regretăm, dar nu putem deschide coloanele „Unirii”, care și așa apare prea rar, spre a publica coloane întregi despre unele fapte de altcum destul de triste, ce interesează o singură comună.

Vânzare de lemne.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din Cașva (Kásva), în urma concesiunii Prea Venerabilului Ordinariat Metropolitan din 20 Februar Nr. 855—1909, precum și a comisiei administrative silvanale a Cottului Maros-Torda,

Nr. 1185 Keb. din 1909, vinde din pădurea proprie, Plasa A. Revirul 9, 10 și 11, resfirăți pe un teritor de 1418 jug. catastrali, cu totul 2030 (două mii treizeci) bucăți de stejari bătrâni stampilați și numerizați, în calea licitațiunii publice verbale, care se va ține la 20 Octomvrie 1909 la 9 oare a. m. în școala gr.-cat. din Cașva, (Cottul Maros-Torda, stațiunea căii ferate Szászrégen, p. u. Görgény-Szt.-Imre) celui ce va oferi mai mult peste prețul de strigare stabilit în 16,000 cor. Masa de lemne s'a estimat în 5013 m. 3 din cari 20% lemne de folos, iar 80% lemne de foc.

Vadiul este 1600 coroane.

Terminul de exploatare (doi) 2 ani.

Oferte închise numai în acel caz să ieau în conziderare dacă acelea vor fi depuse la mâna președintelui care va conduce licitarea înainte de începerea aceleia, dacă vor fi sigilate și provăzute cu timbru de 1 coroană de coală, dacă vor conține suma oferită în cifre și litere legibili, dacă vor conține declarațiunea că oferentele cunoaște condițiunile contractuali și de licitare și să supune aceluia întru toate, dacă locuința și numele oferentului vor fi puse expres și în fine dacă vor fi provăzute cu vadiul necezar.

Oferte postume, nu vor fi luate în conziderare.

Condițiunile speciali de licitare și contractuali se pot vedea la oficiul reg. ung. silvanal al cercului Reghinului-de-jos în Szászrégen, cum și la oficiul parohial gr.-cat. din Kásva. Dela cest din urmă, pe lângă taxa de 2 coroane să pot câștiga și în copie.

Cașva, la 26 Septemvrie 1909.

Ariton M. Popa,

protopop gr.-cat.

(54) 1—1

Simeon Zehan,

prezid. curatoratului.

Stă să ți-să prăpădească

copilul cel mic?

Dă-i oleiul de pește Emulzia SCOTT și cu bucurie vei vedea, că starea lui îndată să întoarcă spre bine, dă spre dezvoltare și devine vesel.

Emulzia SCOTT

a întors adeseori părinților pe copiii lor iubiți, dela poarta morții!

(50) 1—28

Emulzia SCOTT

e cea mai distinsă, atât ca curățenie cât și ca mistuire și efect repede!

Emulzia SCOTT e cea mai distinsă!
Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

== Să capătă în toate apotecele. ==

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra officei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna pachetare originală de „Roche”.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche”

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie
— Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 29—35

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roșiu.

(Continuare).

5

Lucrurile și învățăturile omenești sunt legate, fără excepțiune, de loc, de vreme, și nu-s în stare să intrunească în sine o valoare absolută-vecinică.

Așa-i sorocul ori cărei înțelepciuni, care s'a străcurat cândva prin crerii omenești, devine strîmtă, ca înșis crerii. Nici n-a fost vre-odinioară înțelepciune omenească, care să fi scăpat de sub legea aceasta.

Platone s'a împotrivit cu vremea mai tare, ca oricare altul și totuș n-a putut fermecă, decât o parte mai superioară a omenimii. Mohamed a însuflețit pustietatea, dar acolo a și rămas pe vecie. Budha n-a fost în stare să treacă hotarele Indiei; și tot așa nici Confuciu marginile Chinei.

Iar dela D. N. Isus Hristos încoaci au fost biserici anglicane, biserici rusești, biserici grecești ghemuite câte într'o țară șcl. dar n-a fost nici când și nici nu este o singură biserică măcar, care să nu fi cunoscut hotare; o singură învățătură e numai ce tremură răsunând întocmai de pe milioane de buze în toate limbile: neîmpiedecată de timp, ori loc, ori neam; nu de caracter iudovesc, sau grecesc, sau roman exclusiv, sau altul, ci numai și numai de caracter „omenesc” străbătut de dumnezeire (Bougand o. c. p. 166) — iată învățătura, vieța, înțelepciunea în biserică lui Hristos din jurul Scaunului Apostolic.

Și acest colos de adevăr poruncește, ca toți să fim în această biserică și din pricina, că în ea s'a adevărit mai minunat, că e condusă și păstrată de Dumnezeu, iar noi cu toții, ca buni creștini și cunoscători ai Sfintei Scripturi trebuie să știm, că numai unde e Dumnezeu cu adevărat, acolo poate fi și vieța adevărată (Ioan XIV. 6).

Pentru aceea zice și Bossuet, că trăsura mai de seamă a bisericii acesteia este: juneța nesfârșită și vecinică noutate. „Innoise-vor, ca ale vulturului, tinerețele tale” zice psalmistul (Ps. 102 st. 5), iar apostolul neamurilor observă: „Innoi-se-va din ziuă în ziuă” (II. Cor. IV. 16).

Această biserică e unica, ce-și poate arăta întreaga serie de dascăli feluriți din capăt până în capăt; cu adevărat: „Multifaria multisque modis olim Deus loquens patribus in Prophetis: novissime, diebus istis locutus est nobis in Filio” (Hebr. I. 1—2), căci firele ei pornesc din Dumnezeu și leagă pe Adam cu Noe, cu Avram, cu David, cu Isaia, Ieremia, Daniil, Ezechiel — până la Dumnezeu-Omul, până la evangheliștii Mateiu, Marcu, Luca și Ioan; până la sf. Pavel și sf. Petru, în a cărui Scaun Apostolic se țin urmașii preste atâta sumedenie de ani până în ziua de azi și mai departe... Eruditul protestant Harnak zice: „Biserica romană este cea mai extinsă și cea mai puternică, cea mai complicată și totuș cea mai unitară operă ce-a produs istoria, întrucât o cunoaștem. Toată vlaga spiritului omenesc și toate puterile elementare, de cari dispune

omenimea au contribuit la ridicarea ei.” — Continuând apoi zice: „A crescut popoarele romane-germane; a dat tinerelor popoare cultură creștină, dar nu li-a dat numai astfel, ca de loc la întâiul paș să și poticnească, — nu, ci li-a dat și o putere oareșcare de a se desvoltă mai departe; și desvoltarea, înaintarea aceasta a condus-o singură în decurs de vre-o mie de ani. (De aci în colo iasă protestantul de după paravan). Până în veacul al XIV. a fost conducătoare și mamă: a propus idealuri, a statorit scopurile și a emancipat puterile. Până în veacul al XIV. — de aci înainte vedem, că aceia pe cari i-a crescut, au devenit statornici de sine și apucă alte cărări, pe cari ea nu le-a designat, pe cari nu voiește să le urmeze și nici nu e cu putință să poată voi. Dar nici acum în cele șase sute de ani din urmă n-a rămas așa de îndărăt (!?) ca-biserica grecească! În mișcările politice, relative cu puține întrerumperi, și-a menținut prestigiul perfect — ceea ce noi aci în Germania băgăm de seamă în destul — iar în mișcările spirituale își are neîntrerupt încă și azi rolul său însemnat. Firește numai, e conducătoare, dinpotrivă piedecă (! — vocea modernistului!); dar față de smintele și hoacănele progresului în lumea modernă (sic!) — piedeca ei nu s'ar putea zice în totdeauna, că n-ar fi binecuvântată” (Harnack: Das Wesen des Christentums).

Dela un bărbat, cu interese străine, care deci nu poate fi bănuț, că ar fi parțial și preocupat pentru noi, — e destulă și numai atâta mărturisire pe față.

Ba când ne vorbește și despre „corecta urmare a oficialilor (bisericești)” și adauge la locul său și adevărul, că această biserică „a avut în totdeauna sfinți, întru cât se pot oamenii numi astfel, și mai are și astăzi” — ne este chiar în de-ajuns, căci avem mărturisite la dânsul toate patru criteriile bisericii adevărate, pe cari le cuprindem în simbolul nostru de credință niceno-constantinopolitan... „cred într'una, sfântă, catolică și apostolică biserică.”

Aceste criterii petrec mereu biserică în tot decursul zilelor ei așa, că dacă d. e. unul din criteriile astea părea a fi pierdut cătuș de puțin din splendoarea sa adevărată, erau cu atât mai strălucitoare celelalte. Iată și pilde!

Pe vremea, când arianismul cutropise o mare parte din creștinism și se lăfia primejdios ca o boală contagioasă, împingând în desperare pe însuș sf. Ieronim, care exclamă: s'a mirat lumea, văzându-se întreagă ariană — negură a cuprins pe un moment catolicitatea, zi: universitatea bisericii, dar în schimb rar vor fi mai răsărit cândva și undeva deodată atâta sfinți matadori ai adevărului creștin, ca și în veacul al IV. și al V-lea: Ciril Alexandrinul († 386), sf. Vasile Marele († 379), sf. Gregoriu Nazianzen († 390), Sf. Ioan Gură-de-Aur († 407), sf. Ambrosiu († 397), sf. Augustin († 430), sf. Leone Marele († 461) șcl.

Ce va să zică apariția spontană a acestor sfinți Părinți răsăriteni alături cu apusenii, dacă nu unitatea, sfințenia și apostolicitatea bisericii lui Hristos la apogeul ei cel mai glorios, chiar în acel timp, când universalitatea îi eră mai primejdiuită.

Sau iată ivirea protestantismului!

Când amorfise dragostea pentru patimile Mântuitorului în sufletul vestețit al lui Luther, și când cele mai multe mâni sfințite s'au infectat de murdăriile cloacelor lumesti și băteau inimi moarte și pângărite sub camisoane călugărești și antereie preoțești în lung și lat, întunecând la apariție sfințenia vieții bisericesti — și lumea întreagă se așteptă cu îngrozire la ceasul fatal, când biserică română va declina în mormânt — atunci, în butul tuturor curselor păcătoase — se manifestă mai impunătoare: unitatea universalitatea și apostolicitatea acestei biserici în celebrarea conciliului Tridentin, provocând o nouă epocă de renaștere pe întreaga linie a pravoslavniciei.

Se înfierează după cuviință toate abuzurile în dogmă și morală; se aprinde nou foc în sionul înghețat și nouă dragoste scapără din inimile tocite ale celor moleșiți; se croiesc nouă cărări pentru a ajunge la vechea dragoste alui Hristos și astfel biserică întinerită își continuă drumul în spre împărăția lui Dumnezeu, cu toată splendoarea ei cerească, precum o vedem și azi, fără să tremure de frig și scepticism ca raționalității și modernității zilelor noastre.

Rousseau zice din vorbă în vorbă astfel: „Dacă mi-se va dovedi, că sunt dator a mă supune în privința credinții religioase vre-unei autorități, atunci mâne mă fac catolic.” (Hettinger: Apologie des Christenthums II. 2 p. 437). — Aceste sunt cuvintele unui necredincios, noi însă pricepem destul din ele, fără să comentăm.

Renan, într'un moment de lucid interval zice: „Pe Hristos îl iubesc azi oamenii de o mie de ori mai tare decât l-au iubit în vieța.” (Alusie la acele nenumărate feluri de cult, câte se observă în biserică română azi. Aidoma așa! Il iubesc și cred într'ansul cu convingerea Apostolului: „Știu, cui am crezut.” II. Tim. I. 12); cu mărturisirea sutașului: „Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost acesta” (Mat. XXVII. 54); și din toată inima ca Simon Petru: „Tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu (Mat. XVI. 16).

Hristos a trăit și trăiește în această biserică, căci însuș i-a promis: „Eu sunt cu voi până la capătul lumii.” (Mat. XXVIII. 20).

Oamenii au crezut și nu s'au înșelat într'ansul; de două mii de ani li vestesc învățăturile, cari și azi sunt încă cele mai pline de vieța, cele mai frumoase și par tot mai nouă.

Hristos e însuș vieța. Și aieva; unde Hristos e mai cinstit, acolo și biserică înfloreste mai cu zor.

Oare unde i-se aduce ardere mai multă mai curată mai sublimă și dragoste mai pronunțată decât chiar în biserică romană?

Sau doară e lux de toate zilele prinosul acelor fragede suflete vergure, străbătute de sfântă jertfire de sine, cari își ofer mării lui Dumnezeu toate florile tinereței nepătate în biserică aceasta alui Hristos și abzie de bună voe pentru totdeauna de mângăerile și plăcerile lumii! Înțeleg aci fecioria vecinică, de care e legată preoția acestei biserici.

Impărăția lui Dumnezeu e nesmintit lucrul cel mai mare — și dacă a fost cândva

putere, care să-i fi pătruns măreția și momentozitatea — aceea a fost de bună seamă biserica romană, când a pronunțat celibatul la preoții săi.

Spre a putea aprea faptul acesta după dreptate și a cunoaște bine avantajii lui pentru biserică, nu e destul a trece iute peste el la ordinea zilei, și nici nu e destul a-l confunda mereu cu icoana unor singuratiche cazuri poate chiar cernite — ci se recere o pătrundere mai superioară și multilaterală.

Că într'adevăr câtă nesecată putere morală ascunde în sine aceasta instituțiune, arată faptele. Amintim aci numai pe scurt unul; — în tractatul II. vom vedea și niște amănunte pentru punctul acesta.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

„Biblioteca pentru toți.“ De data aceasta se dă la iveală un *Curs practic de lucru manual* alcătuit de învățătorul Fl. Iliosa. Volumul acesta de aproape 180 de pagini, e însoțit de 162 bine reușite figuri explicative. Cu publicarea lui s'a adus un real serviciu școlii și populației în general. Cei ce predau și cei ce se ocupă cu lucru manual vor găsi în cursul acesta o călăuză sigură în tot ceea ce privește descrierea tehnică a celor mai principale specialități ale lucrului manual, cu indicarea uneltelor, materialelor și procedurilor celor mai raționale. Cetitorul va mai găsi o mulțime de rețete practice referitoare la funăbitul, coloratul, lustruitul și alte operațiuni finale la cari sunt supuse materialele prime ca și obiectele, pentru obținerea unui aspect cât mai estetic. Pentru a da o idee de bogăția materialului cuprins în acest volum, cităm o parte din titlurile capitolelor: Impletituri de paie, obiecte confecționate din impletituri, țesături de paie, impletituri de papură și obiecte lucrate din papură, pălării, geamantane, coșuri, impletituri de nule, cartonage, lucrări de hârtie, etichete, legatul cărților, tâmplărie, lucrări în lemn, sculpturi, traforajul, pirogravura, etc.

Expunerea e făcută cu o deosebită pricere așa încât poate fi înțeleasă de ori cine, chiar și de copiii din clasele primare. Prețul exemplarului e numai de 60 bani.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5•3•00
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5•3•00

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7•3•00 cor
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7•3•00 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

PSALTIREA Profetului și Împăratului DAVID.

Prețul: crud 2•20, leg. în pânză 3•— leg. în piele 4•— Se afle de vânzare la Librăria Seminarului teologic din Blaj.

Principiile fundamentale sau **generale ale religiunii creștine** pentru școlile medii și institutele pedagogice de *Dr. Vasile Suciu*, profesor de sf. teologie și de religione. Prețul: 1 cor. 20 fil. Se afle de vânzare la Librăria Seminarului Teologic gr.-cat. din Balázsfalva—Blaj.

Vatra familiară de F. X. Wetzel tradusă de *Societatea „Inocențiu M. Clain“* a teologilor din Blaj. E o scriere foarte instructivă și interesantă. — Costă 40 fil + 5 fil. porto. Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. din Blaj.

Abecedar și carte de citire maghiară pentru clasa a II a școlii primare cu limba de propunere română. De Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Ediția a VIII. Prelucrată după noul plan ministerial, (art. XXVII—1907.

Balázsfalva, — Blaj 1909. Prețul 50 fileri.

Sub tipar **Carte de citire maghiară** pentru clasele III. IV. V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română. De Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean.

Istoria Patriei pentru școlile populare de *Iosif Marian*, învățător gr.-cat. aprobată de Ministrul de culte și instrucțiune publică. Prețul 80 fil. Să afle de vânzare în Librăria Sem. teol. din Balázsfalva—Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responz.: Augustin Gruția.

O femeie văduvă, în vârstă, din familie bună caută post de econoamă la vre-o familie de preot. — A se adresa la redacție.

PUBLIKAȚIUNE!

Ghinda ce să afle în pădurile fondului Basilitan dela Cenade să va vinde pe calea licitațiunii publice în *11 Octomvrie 1909* la 9 oare a. m. la „Administrațiunea Centrală Capitulară“ din Blaj, și anume:

a) Ghinda aflătoare în pădurea numită „Tufe“ în estenziune de 63. 5. j. c. în prețul strigării de 127 cor.

b) În pădurea numită „Păfăul mare“ în estenziune de 82. 8. j. c. în prețul strigării de 165 cor.

Condițiunile de licitare se pot vedea la „Administrațiunea Centrală Capitulară“ din Blaj în oarele oficioase.

Blaj, în 26 Septemvrie 1909.

Administrațiunea Centrală
Capitulară.

(51) 1—1

Nr. 225—1909.

Publicațiune.

Domeniul Metropolitan din Blaj, are de dat în arândă ghinda pentru porci, pe un teritor de 200 jugere de pădure, arândarea se face prin licitație publică în *11 Octomvrie 1909*, la oficiul de administrație a domeniului Metropolitan din Blaj, unde se pot vedea toate condițiunile de licitație.

Blaj, 29 Septemvrie 1909.

Ioan Maior,

(52) 1—2

administratorul dom. metr.

A v i z.

Întru atențiunea comercianților români.

În comuna Tompaháza din comitatul Albei-inferioare se afle o casă de vânzare din mâna liberă, edificată din material solid, 4 chilii, culina, cămara, grajdul și alte edificii economice, casa este situată în un loc foarte potrivit pentru un comerciant, în comună alt comerciant nu este, — comuna este situată pe malul stâng a Murășului, între Aiud și Teiuș, în apropiere se afle altele 4 comune, în depărtare de 2—3 kilometri. Informațiuni mai de aproape se pot afle la redacția „Unirii“ din Blaj.

Blaj, 29 Septemvrie 1909.

(53) 1—3

se adresează. cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

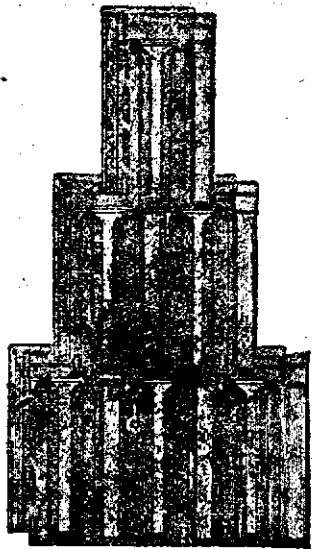
Pomi roditori
arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuț, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite
(calitate superioară)
viță europeană și americană cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

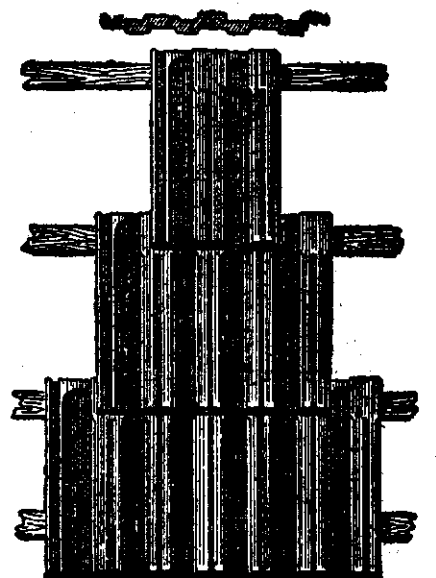
(49) 1—12

FISCHER & C. COMP
Pomi Viticultura

Țigla Bohn de Nagyikikinda.

In propriul interes.

Primește numai
țigla **BOHN**din Nagyikikinda și Zsomboly respin-
gând ori ce altă țigla de calitate in-
ferioară pentru că numaițigla **BOHN** e practica, frumoasă și trainică.Cereți mostre și catalog.
Fabrica de țigle **BOHN** — Zsomboly.

Țigla Bohn de Zsomboly.

(27) 11-?

Băile Buziaș

Phönix apă mi-
nerală de BuziașS'a dovedit de cea mai cu efect
contra morburilor de rărunchiu, de
beșică, contra catarului cronic de
rărunchiu, contra formării nisipului
și a petri în beșica de apă. Reco-
mandată de medici. Depositul prin-
cipal e la Gelb I. Blaj.

(35) 7-12

„Recomandăm proprietarilor de vii
cu toată căldura tovarășia românească
„Mugurul“ însoțire economică-comercială
în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde
altoie de viță de vie de toate speciile pe
cum și viță americană cu și fără rădăcină
și la dorință însoțirea dă instrucție gratis
ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 45-52

Traian A. Todorescu,

producător de vinuri în Világos (Șiria)
liferează vinuri foarte bune, și curate
după dealurile cele mai renumite,
dela 50 ltr. în sus (în engros) cu pre-
țuri moderate deposituri: Musca-ma-
derat, Gașsa, Șiria, Covasînți, Minis.Centrala: Világos (Com. Arad) la
dorință prospecte gratuite.

(49) 44-52

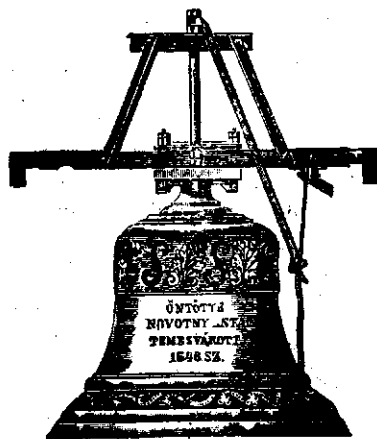
La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui**ANTONIU NOVOTNY**

în Timișoara-Fabrică

(46) 43-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
nouă, pe cum la turnarea de nou a clopo-
telor stricate, mai departe spre facerea de
clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
justări de fer bătut, construite spre a le in-
toarce cu ușurință în ori ce parte, îndată
ce clopotele sunt bătute de o latură prin
aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
deosebire recomand

— clopotele găurite —

de mine inventate și mai de multe
ori premiate, cari sunt provăzute
în partea superioară — ca violina —
cu găuri după figura S și pentru
aceea au un ton mai intensiv, mai
limpede, mai plăcut și cu vibrarea
mai voluminoasă, decât cele de sis-
tem vechiu, așa, că un clopot pa-
tent de 327 kg. este egal în ton
unui clopot de 461 kg. făcut
după sistemul vechiu. Mai departe
se recomandă spre facerea scaune-
lor de fer bătut, de sine stătă-
toare, — spre preadjustarea clo-
potelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de
toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu (45) 43-52

— întemeiată la anul 1868 —

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
asigurează în cele mai avantajoase condiții:— contra pericolului de incendiu și exploziune. —
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
economice etc.

— asupra vieții omului —

— în toate combinațiile, capitale pentru cazul
morții și cu termen fix, asigurări de copii, de
zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
capitalului.Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
cendinului: vieții:
95,816.412 coroane. 9,882.454 coroane.Dela întemeiere institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru
capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etajiu
I. curtea I.și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița,
Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din
toate comunele mai mari.